

กระบวนการวิจัย

ผู้บริหารวิทยาลัยอาชีวศึกษามีฐานะเป็นผู้นำในการบริหารงานของวิทยาลัย เพราะเป็นผู้ที่มีหน้าที่และความรับผิดชอบในการบริหารงานของวิทยาลัยโดยตรง การเป็นผู้บริหารหน่วยงานใดก็ตาม นอกจากความสามารถในการบริหารงานที่ต้อง รับผิดชอบแล้ว พฤติกรรมทางการบริหารของผู้บริหารก็นับว่าเป็นสิ่งที่มีผลต่อ ความสำเร็จในการบริหารงานของผู้บริหารด้วย ในการวิจัยนี้ผู้วิจัยมีความมุ่งหมาย และวิธีดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

ความมุ่งหมาย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมทางการบริหารของผู้บริหารวิทยาลัยอาชีวศึกษา
2. เพื่อหาความแตกต่างระหว่างพฤติกรรมทางการบริหารของผู้บริหาร สูงสุดและผู้บริหารระดับรอง

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยนี้ประกอบด้วยผู้บริหารสูงสุดของวิทยาลัยอาชีวศึกษา ในสังกัดกองวิทยาลัย กรมอาชีวศึกษาทุกแห่งรวม 23 แห่ง ได้แก่ ผู้อำนวยการวิทยาลัย 23 คน และผู้บริหารระดับรอง ตั้งแต่รองผู้อำนวยการ หัวหน้าฝ่าย หัวหน้าคณะวิชา จนถึงหัวหน้าแผนกวิชาทุกวิทยาลัยรวม 176 คน รวมผู้บริหารทั้งสองประเภท 199 คน ดัง รายละเอียดที่ปรากฏในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงชื่อวิทยาลัยอาชีวศึกษาและจำนวนผู้บริหาร

ชื่อสถานับการศึกษา	ผู้บริหารทั้งหมด จำนวน(คน)	ผู้บริหารสูงสุด จำนวน (คน)	ผู้บริหารระดับรอง จำนวน(คน)
1. วิทยาลัยเทคนิคกรุงเทพฯ	17	1	16
2. วิทยาลัยครูอาชีวศึกษา	10	1	9
3. วิทยาลัยช่างกลพระนครเหนือ	7	1	6
4. วิทยาลัยช่างกลปทุมวัน	5	1	4
5. วิทยาลัยอุเทนถวาย	9	1	8
6. วิทยาลัยพัฒนการพระนคร	9	1	8
7. วิทยาลัยพัฒนการธนบุรี	9	1	8
8. วิทยาลัยพัฒนการเซนต์พน	8	1	7
9. วิทยาลัยบพิตรพิมุข	4	1	3
10. โรงเรียนเพาะช่าง	11	1	10
11. วิทยาลัยพัฒนการบางนา	5	1	4
12. วิทยาลัยจักรพงษ์วนารถ	7	1	6
13. วิทยาลัยอาชีวศึกษาพระนครใต้	8	1	7
14. วิทยาลัยโชติเวช	5	1	4
15. วิทยาลัยชุมชนพรเซตอุดมศักดิ์	10	1	9
16. วิทยาลัยเทคนิคธนบุรี	9	1	8
17. วิทยาลัยพัฒนการพระนครศรีอยุธยา	5	1	4
18. วิทยาลัยเทคนิคตาก	12	1	11
19. วิทยาลัยเทคนิคภาคใต้	10	1	9
20. วิทยาลัยเทคนิคภาคพายัพ	11	1	10
21. วิทยาลัยเทคนิคภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	14	1	13
22. วิทยาลัยเทคนิคขอนแก่น	9	1	8
23. วิทยาลัยเทคนิคพิษณุโลก	5	1	4
รวม	199	23	176

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ แบบสอบถาม ซึ่งสร้างขึ้นตามลำดับขั้นดังนี้

1. ผู้วิจัยได้เริ่มดำเนินการโดยศึกษา ค้นคว้าหนังสือ ตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของการบริหาร การศึกษา ทั้งนี้เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการ สร้างแบบสอบถามและประกอบในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. สร้างแบบสอบถามโดยอาศัยแนวทางที่ค้นคว้าตามข้อ 1 ขึ้นจำนวน 50 ข้อ
3. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วให้ลิสิตปริญญาโท แผนกวิชาบริหาร การศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านการ บริหาร การศึกษาวิพากษ์วิจารณ์ แล้วนำไปแก้ไข หลังจากนั้นได้นำไปทดลองใช้ (try-out) กับผู้บริหารสูงสุดและผู้บริหารระดับรองของโรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษา และกรมอาชีวศึกษาบางแห่งในปัจจุบัน รวมทั้งอดีตผู้บริหารสูงสุด และผู้บริหารระดับรอง ของวิทยาลัยอาชีวศึกษาเป็นจำนวนรวมทั้งสิ้น 10 คน ในแบบสอบถามที่ทดลองใช้แต่ละ ข้อชี้ของความคิดเห็นเกี่ยวกับแบบสอบถามใหญ่ตอบแสดงความคิดเห็นด้วย หลังจากนั้น ได้นำมาคัดเลือกข้อที่เหมาะสมที่สามารถสำรวจพฤติกรรมได้ในเรื่องนั้น ๆ และได้ แบบสอบถามที่นำมาใช้ในการวิจัยนี้รวม 38 ข้อ

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4. แบบสอบถามที่แก้ไขปรับปรุงแล้ว นำมาใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบบสอบถามนี้มี 2 ตอน ตอนแรกเรื่องข้อมูลส่วนตัวจำนวน 4 ข้อ ตอนที่สอง ตามเรื่องเกี่ยวกับพฤติกรรมทางการบริหารอันประกอบด้วย

1) พฤติกรรมในการวางแผน	7 ข้อคือ	ข้อ 1-7
2) พฤติกรรมในการจัดองค์การ	4 ข้อคือ	ข้อ 8-11
3) พฤติกรรมในการจัดวางตัวบุคคล	8 ข้อคือ	ข้อ 12-19
4) พฤติกรรมในการอำนวยการ	7 ข้อคือ	ข้อ 20-26
5) พฤติกรรมในการประสานงาน	4 ข้อคือ	ข้อ 27-30
6) พฤติกรรมในการรายงาน	3 ข้อคือ	ข้อที่ 31-33
7) พฤติกรรมในการจัดงบประมาณการเงิน	5 ข้อคือ	ข้อที่ 34-38

จากประสบการณ์ที่ได้รับราชการในวิทยาลัยอาชีวศึกษาเป็นเวลา 10 ปี ทำให้ผู้วิจัยได้มีโอกาสเรียนรู้ระบบการทำงานในวิทยาลัย และเห็นว่าพฤติกรรมบางด้านของผู้บริหาร ถูกจำกัดด้วยอุปสรรค ระเบียบและกฎเกณฑ์บางประการ ทำให้พฤติกรรมบางอย่างของผู้บริหารไม่แตกต่างกัน จึงใช้การตรวจสอบเอกสารแทนการสอบถามในเรื่องนั้น ๆ และไม่ได้ใช้แบบสอบถามตามจำนวนข้อเท่ากันสำหรับพฤติกรรมแต่ละด้าน ตัวอย่างเช่น พฤติกรรมบางอย่างในด้านการจัดองค์การเป็นหน้าที่ของผู้บริหารระดับเหนือกว่าผู้บริหารวิทยาลัย จึงใช้แบบสอบถามเพียง 4 ข้อ ส่วนพฤติกรรมในด้านการจัดวางตัวบุคคลผู้บริหารวิทยาลัยมีโอกาสแสดงไ้มากกว่าคนอื่น จึงใช้แบบสอบถาม 8 ข้อ เป็นต้น แบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นจริง แต่มีอยู่บางข้อที่ผู้วิจัยเห็นว่า จะเป็นประโยชน์มากขึ้น ถ้าได้ถามความคิดเห็นในพฤติกรรมที่ปฏิบัติ ผู้วิจัยจึงสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมรวมไปด้วย

5. แบบสอบถามตอนที่สองมีค่าตอบให้เลือกคณ้อย่างน้อย 3 ข้อคือ ก. ข. ค. และอย่างมาก 5 ข้อคือ ก. ข. ค. ง. จ. โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกข้อที่ถูกตรงตามความจริงที่สุดไ้มากกว่า 1 ข้อ และให้เขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในวงเล็บหน้าข้อที่เลือก แต่จากผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าพฤติกรรมที่เสนอไว้ไม่ตรงตามที่

ปฏิบัติอยู่ ก็ให้ระบุสิ่งที่ปฏิบัติอยู่ในข้อสุดท้ายที่เขียนว่า "อื่น ๆ โปรดระบุ" ดังตัวอย่างเช่น

"ในการของบประมาณ นอกจากค่าใช้จ่ายปกติแล้ว ท่านมัก"

- (....) ก. ขอตตามโครงการที่ได้รับอนุมัติไว้แล้ว
- (....) ข. ขอตตามโครงการที่วิทยาลัยตั้งไว้
- (....) ค. ขอเพิ่มขึ้นตามจำนวนวัสดุอุปกรณ์ หรือค่าใช้จ่ายที่เกษตรกรแคลนในปีก่อน
- (....) ง. ขอเห่างบประมาณปีที่แล้ว
- (....) จ. ขอตตามประมาณการ โดยไม่จำเป็นต้องมีโครงการแน่นอน
- ฉ. อื่น ๆ โปรดระบุ.....

นอกจากแบบสอบถามแล้ว ผู้วิจัยได้ใช้เทคนิคอื่นในการรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย การสังเกต การสัมภาษณ์ และการตรวจสอบเอกสารด้วย

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปให้ผู้บริหารวิทยาลัยอาชีวศึกษาที่สังกัดกองวิทยาลัยกรมอาชีวศึกษา ทุกแห่งรวม 23 แห่ง ทางไปรษณีย์พร้อมหนังสือขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม ส่วนที่วิทยาลัยบิทรพิมุข ซึ่งผู้วิจัยทำงานอยู่นั้น ผู้วิจัยนำส่งด้วยตนเอง ทั้งนี้ได้ขอรองใหญ่ผู้บริหารวิทยาลัยต่าง ๆ ช่วยรวบรวมส่งกลับคืนภายใน 20 วัน เมื่อครบกำหนด 20 วันแล้ว ยังได้รับแบบสอบถามไม่ครบจึงได้มีจดหมายติดตามทวงถามขอให้ส่งมาให้ภายใน 15 วัน ปรากฏว่าผู้วิจัยส่งแบบสอบถามไป 199 ฉบับ และได้รับกลับคืนมา 145 ฉบับ และนำมาตรวจสอบความสมบูรณ์ที่มีการตอบทุกข้อ จึงนำมาใช้ในการวิจัยมีจำนวน 140 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 70.35

วิธีวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถาม 140 ฉบับมาทำการวิเคราะห์โดย

1. นำคำตอบของข้อมูลตอนที่ 1 เรื่องข้อมูลส่วนตัวมาแจกนับ แล้วเสนอในรูปแบบตารางแสดงความถี่และการร้อยละ
2. นำคำตอบข้อมูลตอนที่สอง เรื่องพฤติกรรมทางการบริหารมาแจกนับ แลวนำเสนอเป็นรูปแบบตารางแสดงจำนวนคำตอบ และการร้อยละของคำตอบ แลวบรรยายรูปเป็นความเรียงไว้ใต้ตาราง

ส่วนการนำเสนอข้อมูลนั้น	ผู้วิจัยเสนอในรูปแบบตารางตามหัวข้อต่อไปนี้
ตารางที่ 2-6	เกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม
ตารางที่ 7-13	เกี่ยวกับพฤติกรรมในด้านการวางแผน
ตารางที่ 14-17	เกี่ยวกับพฤติกรรมในด้านการจัดองค์การ
ตารางที่ 18-25	เกี่ยวกับพฤติกรรมในด้านการจัดวางตัวบุคคล
ตารางที่ 26-32	เกี่ยวกับพฤติกรรมในด้านการประสานงาน
ตารางที่ 33-39	เกี่ยวกับพฤติกรรมในด้านการรายงาน
ตารางที่ 40-44	เกี่ยวกับพฤติกรรมในด้านการจัดงบประมาณการเงิน

นอกจากนี้ภายใต้ตารางได้บรรยายเป็นความเรียงประกอบ และเปรียบเทียบให้เห็นพฤติกรรมแต่ละด้านของผู้บริหารสูงสุดกับผู้บริหารระดับรอง ทั้งปรากฏรายละเอียดของการวิเคราะห์และความหมายของข้อมูลในบทที่ 4

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย